

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Луцьова В.А., к.е.н.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

**Онегіна В.М., д.е.н., проф., Лисиченко М.Л., д.т.н., проф.,
Панкова О.В., к.с.-г.н., доц.**

*Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені Петра Василенка*

У статті досліджено основні теоретичні аспекти формування організаційно-економічних засад розвитку матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств України. Досліджено сутність поняття «матеріально-технічна база сільського господарства України», теоретичні положення матеріально-технічного забезпечення, як чинника впливу на ефективність її використання, запропоновані ознаки інтенсифікації аграрного виробництва на основі інновацій, узагальнено теоретико-методичні підходи до оцінки стану та ефективності системи матеріально-технічного забезпечення галузі. Запропоновано синтез класичного та інноваційного підходів до формування і використання матеріально-технічної бази сільськогосподарського виробництва. Визначено поелементну структуру матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств. Розглянуто наявність основних видів техніки сільськогосподарських підприємств України за 2011-2015 рр. Дана оцінка динаміці змін парку тракторів, комбайнів та сільськогосподарської техніки до показників енергетичного забезпечення. Оцінений віковий склад техніки і вказано на негативні тенденції збільшення ступеня його фізичного і морального зносу. Запропоновано заходи державної аграрної політики, які б сприяли зміцненню інноваційного потенціалу сільськогосподарських підприємств та визначені пріоритетні напрями формування структурних елементів матеріально-технічної бази сільського господарства на інноваційній основі. Обґрунтовано напрями інвестиційно-інноваційного розвитку матеріально-технічної бази сільського господарства, що у подальшому може стати основою розробки комплексних програм інвестиційно-інноваційного розвитку галузі та ефективності використання її матеріально-технічної бази, спрямованих на забезпечення інтенсивного типу економічного зростання.

Ключові слова - підприємство, сільське господарство, матеріально-технічна база, матеріально-технічне забезпечення, інвестиції.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сьогодні роль інновацій в економічній системі займає одну з провідних місць. Інновації є головним фактором довгострокового економічного розвитку. Широке впровадження інновацій в усіх напрямках діяльності підприємств забезпечує їх успішне

функціонування і надає конкурентні переваги. Розуміння виключного значення переходу економіки України на інноваційну модель розвитку знайшло відображення і в законодавчо-нормативних актах, і в працях вчених, і в навчальному процесі у вишах. Ще 13 липня 1999 р. була прийнята Постанова Верховної Ради України «Про концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України» № 916-XIV, 17 червня 2009 р. прийнято Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи» №680-р, Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності» від 08.09.2011 №3715-VI визначив основні засади державної інноваційної політики. У проекті «Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів» цілком слушно відзначається: «Сучасні досягнення України в міжнародному вимірі конкурентоздатності економіки, рівня розвитку і особливо ефективності функціонування національної інноваційної системи є недостатніми для забезпечення сталого розвитку вітчизняної економіки, гарантованої національної безпеки, виходу в найближчій перспективі за рахунок економічного зростання на європейські стандарти життя українських громадян» [1].

Основу (фундамент) інноваційного розвитку закладає наявний інноваційний потенціал, а саме розроблення й упровадження дієвих механізмів ефективного використання матеріально-технічної бази з урахуванням науково-технологічних досягнень, розвитку системи матеріально-технічного забезпечення сільського господарства, технологічного оновлення виробництва, що стає одним із важливих напрямів підвищення ефективності національної економіки України в цілому та сільськогосподарських підприємств зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливою складовою інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств є створення потужної матеріально-технічної бази, яка б відповідала світовим стандартам і сучасним вимогам новітніх технологій, забезпечувала конкурентоспроможність аграрного сектора. Технічне оснащення аграрного виробництва є надзвичайно важливим з точки зору можливостей впровадження інтенсивних технологій виробництва, як у галузі рослинництва, так і в тваринництві. Лише за умови наявності необхідних сільськогосподарських машин можлива реалізація генетичного потенціалу вирощуваних культур, адже проведення всіх технологічних операцій регламентовано в часі та вимагає високої якості їх проведення. Як показує світовий досвід, прогресивний поступальний розвиток сільського господарства та конкурентоспроможність товаровиробників можливі лише при умові відповідного техніко-технологічного забезпечення.

Матеріально-технічний та технологічний потенціал сільськогосподарського виробництва є, з одного боку, важливою умовою інноваційного розвитку підприємств, з іншого – його результатом. Інновації у машинобудуванні, хімічній промисловості, біології, низьковуглеводних та нанотехнологіях зумовлюють якісні та кількісні зміни у засобах та предметах праці сільськогосподарського виробництва, технологічних процесах та виступають невід’ємною складовою інноваційного розвитку

сільськогосподарських підприємств. Впровадження виробничо-технологічних, продуктових, соціальних та екологічних інновацій, стають поштовхом для впровадження управлінсько-економічних інновацій.

Проблемами матеріально-технічного забезпечення, матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств України займалися такі вчені, як: І.В. Агеєва, С.П. Азізов, В.Г. Андрійчук, В.І. Артиш, В.Г. Білецький, Я.К. Білоусько, І.Д. Бурковський, В.В. Вітвіцький, А.М. Головка, В.В. Іванишин, М.І. Кісіль, С.М. Колотуха, О.М. Левченко, М.Р. Ліндерс, П.М. Макаренко, М.Й. Малік, Л.О. Мармуль, К.М. Мельник, М.М.Могилова, П.О. Мосіюк, Ю.М. Новіков, О.В. Олійник, В.І. Перебийніс, Г.М. Підлісецький, В.В. Россоха, П.Т. Саблук, В.П. Ситник, О.В. Тихонов, І.Н. Топіха, В.М. Трегобчук, О.В. Ульяновченко, І.Л. Федун, Л.М. Фільштейн, Г.В. Черевко, В.Шебанін, В.Б. Шкляр, О.Г.Шпикуляк, О.С. Щекевич та ін. [2-11].

Проте, не зважаючи на глибину проведених досліджень, питання, пов'язані із визначенням напрямів удосконалення ключових аспектів формування та підвищення ефективності розвитку матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств, потребують поглиблених досліджень.

Мета та постановка задачі. Метою цієї статті є уточнення сутності інноваційного підходу до розвитку матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств України, їх змін за останні 5 років (2011–2015 рр.) та заходів державної політики, які б сприяли його зростанню.

Виклад основного матеріалу дослідження. Матеріально-технічний потенціал інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств, до складу якого в нашому аналізі ми включаємо і технологічний потенціал, розглядаємо як сукупність земельних та матеріально-технічних ресурсів підприємства (будинки, споруди, системи енергопостачання, машини, обладнання, устаткування, інструменти, насіння, добрива, корми, засоби захисту рослин, паливо, енергія та ін.), форм та способів їх поєднання, тобто всі засоби, предмети праці і способи їх поєднання, за рахунок яких сільськогосподарське підприємство забезпечуватиме виробництво сільськогосподарської продукції [12]. Комплексний аналіз матеріально-технічного потенціалу інноваційного розвитку виходить за обсяги однієї статті, тому ми зупинимось лише на окремих його аспектах.

За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, щорічні потреби в оновленні машинно-тракторного парку АПК становлять: 40 тис. одиниць тракторів (у т.ч. з тяговою силою типу Т-150 - 10 тис. од.), 7,5 тис. одиниць зернозбиральних комбайнів, 2,1 тис. одиниць кормозбиральних комбайнів, 50 тис. одиниць ґрунтообробних та посівних машин. Рівень зношеності техніки та обладнання у сільському господарстві станом на 01.05.2013 р. становив 70% (у т. ч. тракторів – близько 78%, зернозбиральних комбайнів – близько 72%). Через фізичне зношення та технічні несправності щорічно не використовується 25-35% тракторів, комбайнів та інших сільськогосподарських машин [13]. Основними машинами сільське господарство забезпечено лише на 40-50%. Майже 85% технічних засобів, що залишилися у сільськогосподарських підприємствах, відпрацювали по одному і

більше нормативних строків, що призводить до грубих порушень технологічних регламентів вирощування сільськогосподарських культур [14,15]. Як правило, цю техніку намагаються відремонтувати та використовувати надалі.

Відзначимо позитивну динаміку в досліджуваному періоді зростання вартості основних засобів у галузі, фондооснащеності та фондоозброєності. Вартість основних засобів була більшою у 1,5 рази в 2015 р. порівняно з 2010 р., фондооснащеність, за нашою оцінкою, в сільськогосподарських підприємствах підвищилася в 1,6 рази (з 3,29 тис. грн. на один га до 5,29), фондоозброєність праці – в 1,9 рази (з 104,84 тис. грн. на одного працівника до 196,31 тис. грн.). У таблиці 1 наводяться дані щодо кількісних змін в найбільш активній частині основних засобів – сільськогосподарській техніці сільськогосподарських підприємств.

Таблиця 1 – Наявність техніки у сільськогосподарських підприємствах України у 2011–2015 рр. на кінець року

Вид техніки	2011	2012	2013	2014	2015	2015 у % до 2011 р.
Трактори усіх марок, тис. шт.	147,1	150,1	146,0	130,8	127,8	86,9
із розрахунку на 1000 га ріллі, шт.	8	8	8	7	6	75
Зернозбиральні комбайни, тис. шт.	32,1	32,0	30,0	27,2	26,7	83,2
із розрахунку на 1000 га посівної площі зернових, шт.	4	4	4	4	4	4
Комбайни кукурудзозбиральні, тис. шт.	2,3	2,1	2,0	1,8	1,6	69,6
із розрахунку на 1000 га посівної площі кукурудзи, шт.	1	1	1	1	1	1
Бурякозбиральні машини, тис. шт.	3,8	3,6	3,0	2,7	2,4	63,1
із розрахунку на 1000 га посівної площі буряків, шт.	8	9	13	9	11	137,5
Енергетичні потужності – всього, тис. кВт	364360	41438	43223	39107	31020	8,5
Доїльні установи та апарати, тис. шт.	10,8	11,2	11,2	10,5	10,2	94,4

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України [16-18]

Кількість тракторів, комбайнів у сільськогосподарських підприємствах в Україні зменшилася. Рівень завантаженості тракторів в Україні є набагато вищим, ніж у країнах ЄС. В Україні на 1000 га ріллі у 2012 р. припадало 8 тракторів, тоді як у Німеччині – 80, у Франції – 80, Польщі – 100, в Італії – 200 [19]. Тому в Україні залишається розрив між забезпеченістю технікою сільськогосподарських підприємств та потребою в неї. За оцінкою П.Т. Саблука основними сільськогосподарськими машинами аграрні підприємства забезпечені лише на 45-65% [20].

Наявність сільськогосподарської техніки в Україні не відповідає технологічній потребі. Так, у 2012 р. у сільськогосподарських підприємствах рівень забезпеченості тракторами становив 39% від технологічної потреби, сівалками всіх видів – 40,5%, плугами – 45,1%, зернозбиральними комбайнами – 45,6%, бурякозбиральними машинами – 19,3%. Українськими підприємствами

виробляється лише 1,7 % тракторів від технологічної потреби, 2,5 % сівалок, 5,1 % плугів, 0,2 % зернозбиральних комбайнів [16].

Після 2005 р. спостерігається позитивна різниця між надходженням та вибуттям сільськогосподарської техніки у сільськогосподарських підприємствах. Зокрема, протягом 2012 р. кількісні обсяги закупівлі переважали над обсягами списання по таким позиціям: трактори всіх марок (без тракторів, на яких змонтовані машини), сівалки та машини. У сільськогосподарські підприємства всього надійшло 11024 тракторів, а вибуло 8982, у т.ч.: зернозбиральних комбайнів – 2373 і 2451, кукурудзозбиральних комбайнів – 123 і 246, кормозбиральних – 416 і 712, картоплезбиральних – 111 і 173, бурякозбиральних – 132 і 328, роздавачі кормів для великої рогатої худоби – 277 і 366, транспортери для прибирання гною – 1089 і 1839, відповідно. Виняток становлять лише доїльні установки та апарати, яких надійшло 1135, а вибуло 789 та роздавачі кормів для свиней, яких у 2012 р. надійшло на 230 одиниць більше, ніж вибуло. Але у 2015 році ситуація дещо змінилася (табл. 2).

Таблиця 2 – Рух окремих видів сільськогосподарської техніки у сільськогосподарських підприємствах протягом 2015 р., одиниць

Вид техніки	Наявність на початок року	Надійшло протягом року			Вибуло протягом року			Наявність на кінець року
		всього	у т.ч. куплено	куплено у % до надходження	всього	у т.ч. списано	списано у % до наявності на початок	
Трактори – всього	127078	7126	4600	64,6	6352	2193	1,7	127852
Комбайни і машини:								
зернозбиральні	26896	1668	1200	71,9	1829	605	2,2	26735
кукурудзо-збиральні	1696	94	45	47,9	156	83	4,9	1634
кормозбиральні	5169	236	126	53,4	423	181	3,5	4982
картоплез-биральні	1269	49	21	42,9	103	60	4,7	1215
бурякозби-ральні	2648	47	24	51,1	268	166	6,3	2427
Доїльні установки та апарати	10390	404	268	66,3	562	247	2,4	10232
Роздавачі кормів:								
- для великої рогатої худоби	3516	170	122	71,8	202	108	3,1	3484
- для свиней	3589	196	161	82,1	333	19	0,5	3452
Транспортери для прибирання гною	16874	616	505	82,0	1104	623	3,7	16386

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України [18]

У таблиці 3 наведені обсяги купівлі нової техніки сільськогосподарськими підприємствами України у 2011–2015 рр.

Статистичні дані засвідчують, що обсяги купівлі всіх видів техніки у 2015 р. були меншими за обсяги закупівель аналогічної техніки у 2010 р.

Тракторів було закуплено у 1,3 рази менше, зернозбиральних комбайнів - у 1,3 рази, кукурудзозбиральних – у 1,5 рази, особливо вражає зменшення закупівель бурякозбиральних комбайнів – у 4,5 рази. Останній факт є свідченням того, що сільськогосподарські підприємства не планують розвивати виробництво цукрових буряків.

Таблиця 3 – Купівля нової техніки сільськогосподарськими підприємствами України у 2010–2015 рр., шт.

Вид техніки	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Трактори	6195	2983	3010	2788	4317	4600
Зернозбиральні комбайни	1513	804	541	524	974	1200
Кукурудзозбиральні комбайни	67	10	20	17	56	45
Бурякозбиральні комбайни	109	35	7	1	31	24
Доїльні установки	788	398	382	552	504	268

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України [17,18]

Дослідження динаміки вартості основних засобів, фондівіддачі та фондооснащеності у сільськогосподарських підприємствах України узагальнено у таблиці 4.

Таблиця 4 – Фондовіддача, фондоозброєність та фондооснащеність у сільськогосподарських підприємствах України за 2008–2013 рр.

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015 р. у % до 2010 р.
Середньорічна вартість основних засобів, млн.грн.	67833	79177	86295	93474	100592	109936	162,07
Валова продукція (у постійних цінах), млн. грн.	94089	121054	113082	136591	133058	148097	157,40
Випуск продукції (у фактичних цінах), млн. грн.	94630	130329	136148	165142	174136	199955	211,30
Кількість працівників, т. осіб	647	634	624	590	596	560	86,55
Площа с.-г. угідь, тис. га	20590	20499	20666	20437	20549	20747	100,76
Прибуток, млн. грн.	17254	25267	26728	15806	21413	25279	146,51
Фондовіддача (за валовою продукцією у пост. цінах)	1,39	1,53	1,31	1,46	1,32	1,35	97,12
Фондовіддача (за випуском продукції у факт. цінах)	1,40	1,65	1,58	1,77	1,73	1,82	130
Фондоозброєність, тис. грн. на одного працівника	104,84	124,88	138,29	158,43	168,78	196,31	187,25
Фондооснащеність, тис. грн. на один га	3,29	3,86	4,18	4,57	4,89	5,29	160,79
Рентабельність основних засобів, %	25,44	31,91	30,97	16,91	21,29	22,99	90,36

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України [16-18]

Отже, протягом 2010–2015 рр. у сільськогосподарських підприємствах

України відбувалося зростання вартості основних засобів, підвищення фондоозброєності праці та фондооснащеності сільськогосподарських угідь. Але таке зростання не було достатнім для кардинального оновлення основних засобів, перетворення сільськогосподарського виробництва на високотехнологічне, а інновацій - на домінуючий чинник зростання. У таблиці 5 наводяться дані щодо фондівіддачі та фондооснащеності у сільському господарстві в цілому по країні.

Таблиця 5 – Фондовіддача та фондооснащеність у сільському господарстві України за 2010–2015 рр.

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015 р. у % до 2010 р.
Середньорічна вартість осн. засобів, млн.грн.	108288	122921	134836	146053	157270	169185	156,24
Валова продукція (у пост. цінах), млн.грн.	194887	233696	223255	252859	251427	239467	122,87
Випуск продукції (у факт. цінах) млн. грн.	189405	253569	261835	308100	316366	362631	191,46
Площа с.-г. угідь, тис. га	36488	36483	36481	36395	36483	36399	99,76
Фондовіддача (за вал. прод. у пост. цінах)	1,80	1,90	1,66	1,73	1,60	1,41	78,33
Фондовіддача (за випуском продукції у факт. цінах)	1,75	2,06	1,94	2,11	2,01	2,14	122,29
Фондооснащеність, тис.грн/га	2,97	3,37	3,70	4,01	4,31	4,65	156,56

Джерело: складено за розрахунками автора

При збігу загальної динаміки показників вартості основних засобів, фондівіддачі, фондооснащеності у сільському господарстві в цілому та у сільськогосподарських підприємствах слід відзначити більш високий рівень фондооснащеності у сільськогосподарських підприємствах, який у 2015 р. був вищим. Коефіцієнт зносу основних засобів у сільському господарстві за даними Державної служби статистики України за 2010–2015 рр. скоротився майже на 4 відсоткових пункти та становив у 2015 р. 31,2%.

Безумовно, впровадження інновацій потребує інвестицій, які залежать від фінансового стану підприємств та доступних для них фінансових ресурсів.

Протягом досліджуваного періоду сільськогосподарські підприємства генерували прибуток та здійснювали капітальні інвестиції, але обсяг інвестицій був нестабільним та недостатнім для комплексного оновлення основних засобів підприємств, для чого за оцінками науковців щорічно має інвестуватися 25 млрд. грн. (у цінах 2010 р.) протягом 10 років [21].

Умови економічної кризи накладають суттєві обмеження на розвиток інвестиційних процесів і через високі ризики та нестабільність, і через брак фінансових коштів. Тому слід очікувати скорочення фінансової складової інноваційного потенціалу сільськогосподарських підприємств в найближчі роки.

Розглядаючи основи економіки інноваційної діяльності, всесвітньо відомий науковець у цій сфері К. Фрімен приділив увагу мікрорівню, макрорівню економіки та державній економічній політиці [22]. Таким чином підкресливши, що інноваційна активність підприємства залежать і від стратегії розвитку підприємств, його інноваційного потенціалу, і від макроекономічних умов, і від заходів держави, спрямованих на підтримку генерації та впровадження інновацій.

Висновки. Важливим завданням у нинішніх умовах є економічне обґрунтування способів та напрямів забезпечення розширеного відтворення складових матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств, поліпшення стану сільськогосподарської техніки. Протягом 2011-2015 рр. мала місце тенденція зменшення складової інноваційного потенціалу сільськогосподарських підприємств України, незначно поліпшилася його матеріально-технічна складова. Але необхідно відмітити, що саме від рівня розвитку технічних систем і механізмів, які мають інноваційний характер, залежать обсяги випущеної сільськогосподарської продукції, її якість, конкурентоспроможність і, в кінцевому рахунку, продовольча незалежність держави.

Список використаних джерел

1. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів : К.: 2010. – 87 с.
2. Білоусько Я.К. Техніко-технологічне забезпечення сільського господарства / Я.К. Білоусько, В.Л. Товстопят // Економіка АПК. – 2009. – №12. – С. 29-33.
3. Білоусько Я.К. Удосконалення техніко-технологічного оснащення аграрного виробництва / Я.К. Білоусько, В.Л. Товстопят.– К.: ННЦ ІАЕ, 2012. – 59 с.
4. Іванишин В.В. Організаційно-економічні засади відтворення і ефективного використання технічного потенціалу аграрного виробництва [монографія] / В.В. Іванишин. –К.: ННЦ ІАЕ, 2011. – 350 с.
5. Підлісецький Г.М. Економічні проблеми відтворення основних засобів у сільському господарстві / Г.М. Підлісецький //Економіка АПК. – 2012. – №1. – С. 184-185.
6. Шпикуляк О.Г. Трансфер технологій в агропромисловому виробництві України / О.Г. Шпикуляк, С.О. Тивончук, С.В. Тивончук // Економіка АПК. –2012. – №5. –С. 131-139.
7. Могилова М.М. Матеріально-технічне забезпечення аграрної галузі / М.М. Могилова, Я.К. Білоусько, Г.М. Підлісецький //Економіка АПК. –2013. – №2. – С. 61-67.
8. Андрійчук В.Г. Капіталізація сільського господарства: стан та економічне регулювання розвитку: монографія / В.Г.Андрійчук. – Ніжин: ТОВ «Вид-во «Аспект-Поліграф», 2007. – 216 с.
9. Олійник О.В. Економічний механізм розширеного відтворення в

- сільському господарстві: навч. посіб. / О.В. Олійник. – К., 2006. – 288 с.
10. Шибанін В. Стан та напрями оновлення та розвитку матеріально-технічної бази сільського господарства в Україні .
 11. Шибанін В. // Економіка АПК. – 2002. – №8. – С.16-23. 10. Організаційно-економічна модернізація аграрної сфери: наукова доповідь / За заг. ред. акад. НААН П.Т. Саблука. – К.: ННЦ ІАЕ, 2011. – С. 113-114.
 12. Луньова В.А. Інноваційний потенціал підприємств та державна політика /В.А. Луньова, В.М. Онегіна// Вісник ХНТУСГ (Екон. науки). - 2015. - Вип. 161. – С. 50 - 59.
 13. Моголова М.М. Матеріально-технічне забезпечення аграрної галузі / М.М. Моголова, Я.К. Білоусько, Г.М. Підлісецький // Економіка АПК. - 2013. - №2. - С. 61 - 67.
 14. Звягільський Ю.Л. Рівень заробітної плати - індикатор ефективності програми економічних реформ /Ю.Л. Звягільський // Економіка України. - 2013. - № 9. - С. 73 – 84.
 15. Луньова В.А. Особливості інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств України / В.А.Луньова, В.М.Онегіна // Науковий журнал «БІЗНЕС ІНФОРМ» - 2014. - № 6 - С. 175 - 180.
 16. Наявність сільськогосподарської техніки та енергетичних потужностей у сільському господарстві: Стат.збірник. - К.: Держстат України, 2012. - 42 с.
 17. Наявність сільськогосподарської техніки та енергетичних потужностей у сільському господарстві: Стат.збірник. - К.: Держстат України, 2014. - 41 с.
 18. Наявність сільськогосподарської техніки та енергетичних потужностей у сільському господарстві: Стат.збірник. - К.: Держстат України, 2015. - 43 с.
 19. Підлісецький Г. Економічні проблеми технічного забезпечення сільського господарства / Г. Підлісецький, В. Товстопят// Економіка України, 2008. – № 10. – С. 81-87.
 20. Саблук П.Т. Розвиток інституцій удосконалення механізму реформування аграрного сектору економіки / П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2010. - №10. – С. 3 – 8.
 21. Зубець М.В. Наукові засади розвитку агропромислового виробництва в сучасних умовах // М.В. Зубець // Економіка АПК. – 2011. – С. 3-11.
 22. Freeman C. The Economics of Industrial Innovation : Third Ed / Freeman C., Soete L. - Cambridge: MIT Press, 1997. – 470 p.

Анотація

ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД К РАЗВИТИЮ МАТЕРИАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ БАЗЫ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ

Лунёва В.А., Онегина В.М., Лисиченко Н.Л., Панкова О.В.

В статье исследованы основные теоретические аспекты формирования

организационно-экономических основ развития материально-технической базы сельскохозяйственных предприятий Украины. Исследована сущность понятия «материально-техническая база сельского хозяйства Украины», теоретические положения материально-технического обеспечения, как фактора влияния на эффективность ее использования, предложены признаки интенсификации аграрного производства на основе инноваций, обобщены теоретико-методические подходы к оценке состояния и эффективности системы материально-технического обеспечения отрасли. Предложен синтез классического и инновационного подходов к формированию и использованию материально-технической базы сельскохозяйственного производства. Определены поэлементные структуры материально-технической базы сельскохозяйственных предприятий. Рассмотрено наличие основных видов техники сельскохозяйственных предприятий Украины за 2011-2015 гг. Дана оценка динамики изменений парка тракторов, комбайнов и сельскохозяйственной техники к показателям энергетического обеспечения. Дана оценка возрастного состава техники и указано на негативные тенденции увеличения степени его физического и морального износа. Предложены меры государственной аграрной политики, которая способствовала бы укреплению инновационного потенциала сельскохозяйственных предприятий и определены приоритетные направления формирования структурных элементов материально-технической базы сельского хозяйства на инновационной основе. Обоснованы направления инвестиционно-инновационного развития материально-технической базы сельского хозяйства, которые в дальнейшем могут стать основой разработки комплексных программ инвестиционно-инновационного развития отрасли и эффективности использования ее материально-технической базы, направленной на обеспечение интенсивного типа экономического роста.

Ключевые слова - предприятие, сельское хозяйство, материально-техническая база, материально-техническое обеспечение, инвестиции.

Abstract

INNOVATIVE APPROACH TO THE DEVELOPMENT OF THE MATERIAL AND TECHNICAL BASE OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN UKRAINE

V. Luneva, V. Onegina, N. Lysychenko, O. Pankova

The main theoretical aspects of organizational-economic bases forming of material-technical base development of Ukrainian agricultural enterprises are analysed. The main point of the concept "material-technical base of Ukrainian agriculture", the theoretical principles of material logistics as a factor of influence on the efficiency of its usage. Indications of agricultural production intensification through innovation are proposed. Theoretical and methodical approaches to the assessment of the status and effectiveness of the material logistics system of industry are generalised. The synthesis of classical and innovative approaches to the formation and usage of the material-technical base of agricultural production are proposed.

Elementwise structure of the material-technical base of agricultural enterprises is defined. The existence of major types of equipment of Ukrainian agricultural enterprises for 2011-2015 are considered. The appraisal of dynamics changing of tractors Park, combines and agricultural machinery to the indicators of energy supply is considered. The measure of governmental agricultural policy, which would have facilitated to the consolidation of innovative potential of agricultural enterprises are proposed. Priority directions of structural elements formation of the material-technical base of agriculture based on innovation are identified. The directions of investment-innovative development of material-technical base of agriculture are grounded. These directions can later become the basis for the development of integrated programmes of investment and innovation development of the industry and of the efficiency of material-technical base usage which directed at ensuring the intensive type of economic growth.

Key words - enterprise, agriculture, material and technical basis, material logistics, investments.